

Hana Talli Hlubučková,
Barbora Jaburková a kol.

Média a informační bezpečnost pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami

(neslyšící, osoby se
sluchovým postižením)

Pracovní sešit se slovníčkem

I | R
D | S

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum , vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Milí žáci a žákyně, milé studentky a studenti, dostáváte do rukou pracovní sešit se slovníčkem a pracovními listy na téma mediální výchova. Snažili jsme se, aby se vám všem s materiály dobře pracovalo. K práci se sešitem budete potřebovat elektronické zařízení s aplikací pro čtení QR kódů. Celý materiál je udělaný tak, abyste měli důvod se zamýšlet, hledat odpovědi, výtvarně, graficky nebo písemně vyjadřovat k danému tématu. Obrázky s uvedením jmen autorů jsou závěrečné práce vašich spolužáků, které vznikly v rámci ověřování tohoto učiva. Věříme, že využijete prostor pracovního sešitu i pro své osobní poznámky k tématu.

Klíč ke cvičením v sešitě nehledejte. Váš pedagog ho má k dispozici a my věříme, že jste bystří a pozorní. Tedy že vše zvládnete sami.

Pomocníkem vám bude youtuber Roman v úvodních výukových videích.

Kolektiv autorů

PRACOVNÍ SEŠIT

A. NOVÁ A STARÁ MÉDIA

(varianta B)

1. úkol:

Pust' si video o nových a starých médiích a vypracuj následující úkoly.

A. 1. MÉDIA

Média jsou sdělovací prostředky. Za médium můžeme považovat cokoli, co dokáže přenášet informaci. Média nás ovlivňují jako jedince, i jako společnost.

2. úkol:

Hliněné tabulky

Pergamen

Předchůdce papíru

Nástěnné malby

Papyrus

Seřaď od nejstaršího po nejmladšího nosiče informací.

Egyptský papyrus

Víte, že:

Papyrus se začal vyrábět ve starověkém Egyptě. Na rozdíl od pergamenu byl vyráběn z rostliny „*Cyperus papyrus*“ (šáchor papírodárný). Byl lehký a skladný.

Na **pergamen** se psalo ve středověku. Je to nevydělaná zvířecí kůže, která se suší napnutá a poté se vyhlazuje. Na pergamen se psalo ptačím brkem a inkoustem z rostlinných šťáv.

Papír byl vynalezen v Číně ve 3. tisíciletí př. n. l., kde byl vyráběn z konopí. Je to materiál vyráběný zhutněním vláken. Použitá vlákna jsou přírodní (buničina, konopí, bavlna...).

Ve starověku a středověku existovalo jen málo lidí, kteří mohli přenášet nebo vytvářet nové informace, byli to panovníci a církve. Nositelem vzdělání ve středověku byly kláštery a klášterní školy. Nejstarší univerzita byla založena roku 1088 v Bologni. Karlova univerzita byla založena roku 1348.

Závažným přelomem v šíření informací byl vynález knihtisku. **Knihtisk** vynalezl roku 1447 Johannes Gutenberg. Knihtisk má mnoho přímých i nepřímých předchůdců, v Evropě i Asii. Knihtiskem nebo také tiskem z výšky nazýváme tiskovou techniku, kdy jsou místa tisknoucí reliéfně vyvýšena nad místa netisknoucí, jsou navalována barvou a za pomoci tlaku přenesena na potiskovaný papír.

 3. úkol:	Jak se před vynálezem knihtisku šířily informace? Vyber špatnou odpověď.	Ústně Tiskem Opisováním
---	--	--

A. 2. FUNKCE MÉDIÍ

Média mají mnoho důležitých funkcí, jako je informovat, formulovat názory, působit na veřejnost a další. Funkce médií si rozdělíme do 5 skupin:

- 1) **informační** – zpravodajství a vzdělávací pořady mají za cíl informovat, podílet se na vzdělávání a výchově
- 2) **zábavní** – reality show, filmy, hudba mají za cíl pobavit a uvolňovat společenské napětí
- 3) **kulturní** – umění, dokumenty, přenosy z koncertů, divadel a oper mají za cíl vzdělávat, uvolňovat, pobavit a přenášet kulturu
- 4) **sociální** – sociální sítě se podílejí na kulturním přenosu a socializaci, informují, působí na veřejnost
- 5) **politická** – kampaně, debaty a spoty mají za cíl ovlivňovat veřejné mínění, přesvědčovat, formulovat názory...

Jak nás média ovlivňují?

 4. úkol:	Zamysli se nad tím, jak média ovlivňují tebe a tvé okolí.
---	--

Stejně jako všechno nás ovlivňují i média. Všechny jejich vlivy se mohou kombinovat a způsobovat nepříjemné situace.

- 1) **Veřejné mínění** – pokud se některá témata často objevují v médiích, mění názory společnosti, a to jak kladně, tak záporně. Média tedy určují, co je důležité a o jakém tématu se bude nejvíce mluvit.
- 2) Témata, která nám média dlouhodobě ukazují, se stávají více diskutovaná (zdraví, životní styl, rovnoprávnost mezi muži a ženami, bezpečí). Říkáme tomu **zesilující efekt**.
- 3) Pokud se nějaké téma začne opakovat až příliš často, lidé ho přestávají vnímat jako závažné. Říkáme tomu **zeslabující efekt**.
- 4) Média mohou potvrdit naše názory, mohou nás v nich ujistit. To je bezpečné pouze v případě, kdy čerpáme informace z více důvěryhodných zdrojů. Říkáme tomu **potvrzující efekt**.
- 5) Někdy společnost zareaguje zcela obráceně, než mají média v plánu. Tedy dosáhnou opačného účinku, než který chtěli a snažili se o něj. Říkáme tomu **bumerangový efekt**.
- 6) Některé informace jsou zneužívány bulvárními médii (nízká úroveň sdělení a snaha vyvolat senzaci) – dochází tedy k **bulvarizaci informací**.

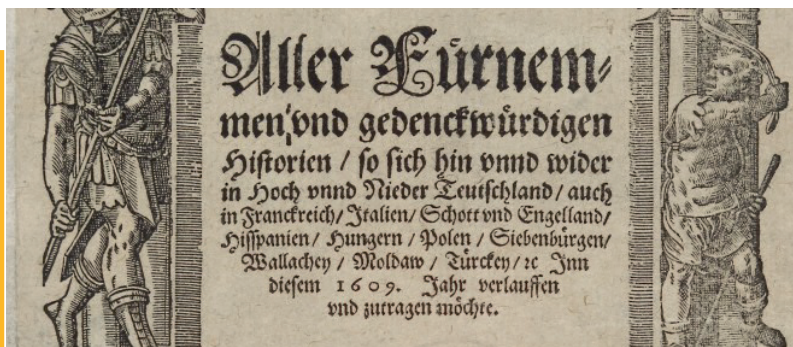
A. 3. MASMÉDIA

Masmédia jsou veřejné sdělovací prostředky, pomocí kterých se dostávají informace k velkému množství lidí. Masmédii je tedy rozhlas, televize, noviny a veřejně dostupná sdělení na internetu.

Víte, že:

První tištěné noviny vyšly
v Nizozemsku roku 1656
a v Čechách roku 1848.

Historické noviny

5. úkol:

Co podle tebe začalo vysílat dřív?
Televize nebo rozhlas?

Víte, že:

Na webových stránkách <https://portal.rozhlas.cz/> najdete přepisy rozhlasových pořadů, zpravodajství a do rozhlasových studií můžete nahlédnout prostřednictvím web kamer.

20. století nám přineslo obrovské změny – televizi a rozhlas. V Čechách proběhlo první rozhlasové vysílání roku 1923. Ve světě se začalo vysílat také na počátku 20. století. Televize začala pravidelně vysílat roku 1935 a tak média začala oslovovat miliony lidí po celém světě.

6. úkol:

Mohou podle tebe stará a nová
média působit nezávisle na sobě?

ANO

NE

7. úkol:

Vysvětli, co je internet a ztvárni, jak si ho představuješ.
Zkus uhádnout, kdy vznikl.

A. 4. NOVÁ MÉDIA

Nová média jsou primárně založena na digitálním, tedy numerickém zpracování dat. Řadíme sem mediální technologie (počítač, telefon, tablet), internet, webové služby, sociální sítě apod.

Víte, že:

***Sociální síť** (social network) je online služba, která na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým lze tuto službu využívat zejména ke komunikaci, sdílení informací, fotografií, videa atd. s dalšími registrovanými uživateli.*

8. úkol:

Co vše se dá zahrnout pod pojem sociální síť?
Zamysli se nad tím.

Facebook je nejznámější a největší sociální síť na světě. Můžeš si vytvořit osobní profil, na kterém můžeš sdílet statusy, fotografie, videa nebo zajímavé odkazy a být tak neustále v kontaktu se svým okolím. Facebook se dá také využít jako marketingový nástroj pro firmy i podnikatele.

Facebook Messenger je aplikace a virtuální prostor pro bezplatné zasílání zpráv od Facebooku. Přes Messenger můžeš posílat obrázky, soubory a volat i s videem. Pro používání se stačí pouze registrovat, nebo přihlásit přes Facebook účet.

WhatsApp Messenger ti umožní to samé, co aplikace Facebook Messenger. Ovšem při instalaci uvedeš své telefonní číslo a poté se aplikace synchronizuje s čísly tvých kontaktů v telefonu. Zjistí, která telefonní čísla jsou již v této aplikaci registrovaná, a s těmi uživateli si můžeš začít psát.

Instagram byl vytvořen s účelem sdílení mobilních fotografií. Postupem času se z něj stala platforma, na které můžeš sdílet nejen fotografie, ale i videa a chatovat s přáteli. Na fotografie můžeš aplikovat filtry, které jsou při jejich úpravě volně dostupné. Aplikace je propojena s ostatními sociálními sítěmi (Facebook, Twitter...) – umožňuje tedy snadné sdílení.

Twitter umožňuje uživatelům posílat a číst příspěvky zaslané jinými uživateli. Těmto příspěvkům se říká „tweety“ a mohou mít maximálně 280 znaků. Součástí tweetu mohou být také obrázky, odkazy nebo videa. Mnoho celebrit a hlavně politiků se pohybuje právě na Twitteru.

YouTube je největší internetový server pro sdílení videí. Můžeš videa nahrávat, koukat se na ně, ohodnotit je, sdílet a komentovat.

LinkedIn je profesionální sociální síť. Lze do ní vkládat životopisy, odborné články a další. LinkedIn mají v oblibě především personalisté, kteří hledají vhodné kandidáty na volná pracovní místa. Dalo by se tedy říct, že slouží jako prezentace v našem profesním životě.

Všechny tyto aplikace a sociální sítě jsou volně dostupné pro mobilní zařízení, ale i počítače. Téměř každá aplikace je propojena s nějakou jinou. Důležité je si uvědomit, že ačkoliv zní všechny naprosto skvěle, je třeba stále dodržovat pravidla bezpečnosti na internetu a nestát se závislým.

9. úkol:

Co považuješ za výhody a nevýhody nových médií?
Napiš nebo graficky ztvárni.

VÝHODY

NEVÝHODY

A. 5. RIZIKA NOVÝCH MÉDIÍ – ZÁVISLOSTI

10. úkol:

Existuje podle tebe závislost na internetu, sociální sítích a elektronických zařízeních? Zakroužkuj svou odpověď.

ANO

NE

11. úkol:

Pokud ano, proč si myslíš, že vzniká? Zamysli se nad tím.

Stejně jako závislost na návykových látkách, alkoholu, hracích automatech a dalších, existuje i závislost na elektronických zařízeních. Tomuto typu závislosti se říká netolismus.

Netolismus (IAD - Internet addiction disorder) je závislost na virtuálních drogách. **Virtuální drogy** jsou sociální sítě, počítačové hry, internetové služby, virální videa, užívání elektronických zařízení – mobilní telefon, televize, počítač. Člověku s touto závislostí říkáme **netolik**.

Znaky netolismu:

- 1) **Významnost** – určitá aktivita se stane nejdůležitější v životě člověka
- 2) **Změny nálad** – při zapojení do určité aktivity, mohou být vnímány jako způsob uklidnění se
- 3) **Tolerance** – je nutno stále více určité aktivity k dosažení předchozí míry uspokojení, pro příklad roste čas strávený v online prostředí
- 4) **Odvykací příznaky** – omezení či ukončení aktivity se projevuje abstinenčními příznaky
- 5) **Konflikt** – závislost vyvolává osobní i pracovní problémy

Typické příznaky netolismu:

- 1) **Ztráta kontroly nad časem** – zvyšuje se čas strávený v online světě, ponocování či brzké vstávání kvůli potřebě být neustále online
- 2) **Projevy spojené s prací či školou** – zanedbávání, zhoršení prospěchu, méně výkonné práce
- 3) **Psychické projevy** – pocit prázdnoty, když člověk není u počítače či mobilu, roste neklid a nervozita, přemýšlení o elektronickém zařízení, pokud ho člověk zrovna nepoužívá, počítač/mobil se bere jako útek od osobních problémů a jejich řešení
- 4) **Psychosociální projevy** – narušení vztahů s rodinou, přáteli, kolegy a jejich ztráta

Víte, že:

Netolismus můžeme rozdělit na několik druhů – závislost na virtuální sexualitě a pornografického obsahu, závislost na virtuálních vztazích (online seznamky, sociální sítě), kompulzivní porucha = nutkavé chování (internetové nakupování, sázení, hraní online her), přetížení informacemi (nadměrné hledání v databázích), závislost na počítači/mobilním telefonu

12. úkol:

Myslíš, že se proti netolismu dělají dostatečná opatření, tedy aby tato závislost vznikala co nejméně? Zakroužkuj svou odpověď.

ANO

NE

13. úkol:

Jaká opatření bys udělal/udělala ty?
Ať už sám/sama pro sebe, nebo pro ostatní lidi.
Přemýšlej o tom.

Nomofobie úzce souvisí s netolismem. Nomofobie je strach z toho, že nemůžeme z nějakého důvodu užívat telefon.

Typické příznaky nomofobie:

- 1) **Nervozita** – kdykoliv člověk nemá telefon u sebe
- 2) **Kontrola** – neustálé kontrolování, jestli náhodou nepřišla nová zpráva
- 3) **Reakce** – nutkání neustále reagovat, jakmile nám přijde na telefon nějaké upozornění
- 4) **Chorobný strach** – nemáme kredit, signál, že máme vybitou baterii, ze ztráty telefonu
- 5) **Fantomové vibrace** – pocít, že nám telefon v tichém režimu vibruje, i když to tak není

Víte, že:

Podle průzkumů jsou na telefonu závislejší více muži než ženy. Závislí svou závislost omlouvají tím, že na telefonu pracují nebo vyřizují pracovní záležitosti, případně že musí být neustále v kontaktu s rodinou nebo přáteli.

14. úkol:

Koho podle tebe nejvíce netolismus a nomofobie postihuje?
Jakou věkovou kategorií?

Batolata

Děti

Pubertální mládež

Postpubertální mládež

Dospělí

Senioři

A. 6. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST

1. úkol: Co jsou média? Nakresli nebo nalep fotografii.

2. úkol: Co obnáší kulturní funkce médií? Napiš nebo umělecky ztvárni.

3. úkol: Zaškrtni správný letopočet. Televize začala pravidelně vysílat roku:

2000

1910

1935

4. úkol: Co jsou podle tebe stará média? Nakresli nebo nalep fotografii.

5. úkol: Přiřaď ikonky sociálních sítí ke správnému názvu:

Instagram

Twitter

Facebook Messenger

LinkedIn

Facebook

WhatsApp Messenger

6. úkol: Zakroužkuj správnou odpověď Nomofobie je:

- a) Závislost na elektronických zařízeních.
- b) Strach z toho, že nemůžeš z nějakého důvodu užívat telefon.
- c) Strach z toho, že se nemůžeš z nějakého důvodu hýbat.

7. úkol: Patří mezi typické příznaky netolismu ztráta kontroly nad časem a fantomové vibrace?

Zakroužkuj správnou odpověď.

Ano.

Ne.

A. 7. SLOVNÍČEK POJMŮ

Média = sdělovací prostředky. Médium je cokoli, co dokáže přenášet informaci

Reality show = typ televizního pořadu, ve kterém jsou skrytými i neskrytými kamerami sledovány účinkující osoby (zobrazují „reálný“ život)

Infotainment = spojení informační a zábavní funkce médií. Bývá vnímán jako nedostatečně seriózní zpravodajství
- z anglických výrazů *information* (informace) a *entertainment* (zábava).

Bumerangový efekt = dosažení opačného účinku, než jaký člověk chtěl a snažil se ho usilovně dosáhnout

Bulvární média = masový sdělovací prostředek. Klíčovou roli v nich hrají emoce a aktualita, u které postupem času klesá význam
- slovo bulvár pochází z francouzského *boulevard* (široká městská ulice, kde se odehrává většina městského dění, v Praze například Václavské náměstí)

Masmédia = veřejné sdělovací prostředky, pomocí kterých se dostávají informace k velkému množství lidí
- z anglického *mass media*

Stará média = knihy, televize, tisk (noviny), rozhlas (rádio)

Nová média = jsou založena na digitálním, tedy numerickém zpracování dat (webové služby, internet, sociální sítě, mobilní telefon, počítač, tablet)

Sociální sítě = online služby, které na základě registrace umožní vytvořit profil uživatele, pod kterým lze tuto službu využívat zejména ke komunikaci s dalšími registrovanými uživateli
- z anglického *social network* nebo *community network*

Blog = webová aplikace, kde jsou příspěvky především od jednoho blogera (autora blogu)
- z anglického *web log*

Blogger = autor blogu

Facebook = aplikace, na které si můžeš vytvořit osobní profil a poté sdílet statusy, fotografie, videa nebo zajímavé odkazy a být tak neustále v kontaktu se svým okolím

Facebook Messenger = aplikace a platforma pro bezplatné zasílání zpráv od Facebooku

WhatsApp Messenger = aplikace a platforma pro bezplatné zasílání zpráv

Instagram = platforma, na které můžeš sdílet fotografie, videa a chatovat s přáteli

Twitter = umožňuje uživatelům posílat a číst příspěvky zasláné jinými uživateli. Těmto příspěvkům se říká „tweety“ a mohou mít maximálně 280 znaků

YouTube = největších internetový server pro sdílení videí

LinkedIn = profesionální sociální síť, kam lze vkládat životopisy, odborné články a další

Netolismus = závislost na virtuálních drogách
- z anglického *Internet addiction disorder (IAD)*, jinak také *netholism*

Netolik = člověk, který je závislý na virtuálních drogách

Virtuální droga = sociální sítě, internet, elektronická zařízení, počítačové hry

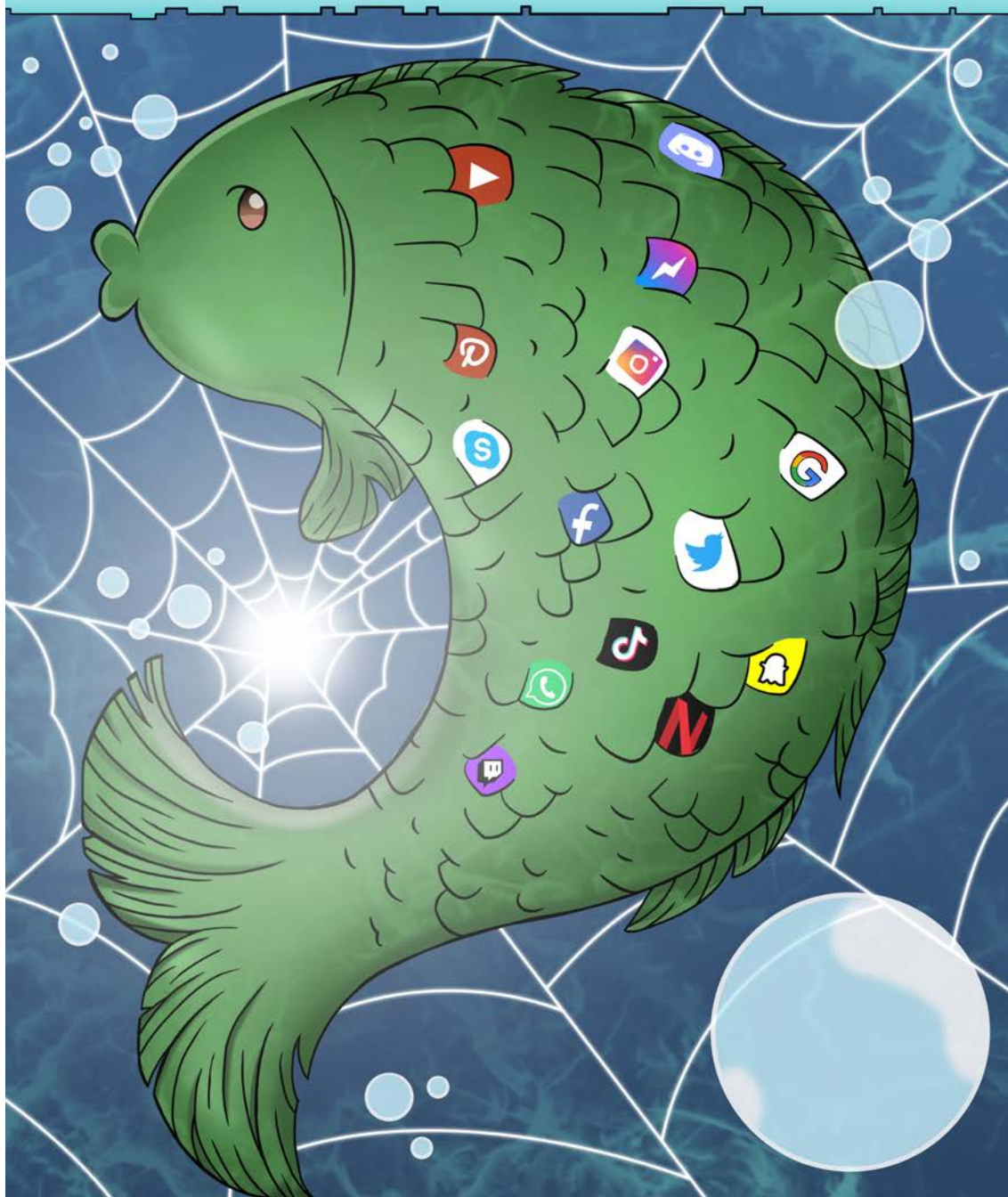
Nomofobie = strach z toho, že nemůžeme z nějakého důvodu užívat telefon

Virální video = video se stane populární prostřednictvím sdílení na internetu
- slovo virál pochází ze slova virus – video si lidé posílají mezi sebou a šíří se tak jako virus

Fantomové vibrace = pocit, že nám telefon v tichém režimu vibruje, i když to tak není
- pojem je odvozen od fantomové bolesti u amputovaných končetin (bolí nás končetina, kterou nemáme)

PRACOVNÍ SEŠIT

NOVÁ A STARÁ MÉDIA

Štěpánka Vítková. Ryba v síti.

PRACOVNÍ SEŠIT B. KNIHOVNA – MÍSTO NEJEN DIGITÁLNÍHO BEZPEČÍ (varianta B)

1. úkol:

Pusť si video o knihovnách a vypracuj následující úkoly.

B. 1. KNIHOVNY V HISTORII

Knihovna je takové zvláštní slovo. Někdo si vybaví skříň k ukládání knih, jiný celou místnost na zámku, naplněnou knihami, další budovu, kde se půjčují knihy.

2. úkol:

Zamysli se nad tím, co se jako první vybaví tobě, když se řekne slovo „knihovna“. Napiš nebo nakresli či jinak graficky ztvárni.

Víte, že:

Počátky knihoven jsou již ve starověku. Byla to místa, kde se ukládaly informace. Nejstarší dosud známé knihovny jsou z oblastí chrámů ve starém Sumeru, kde byly uloženy hliněné destičky s klínovým písmem.

Na území dnešní České republiky se jako první knihovna uvádí knihovna v Břevnovském klášteře v Praze, a to již v 10. století. Tato knihovna funguje dodnes. Pokud máte zájem o studium archivních materiálů, máte možnost se s nimi seznámit. Ne přímo v klášteře, ale na těchto webových stránkách:

Archivní fond Benediktini-Břevnov je trvale deponován v budově I. oddělení Národního archivu ČR.

www.monasterium.net

Archiv hudebnin je trvale deponován v Českém muzeu hudby.

www.nm.cz/Ceske-muzeum-hudby

Rukopisy a prvotisky jsou uloženy v Oddělení rukopisů a starých tisků NK ČR.

www.nkp.cz

Víte, že:

Ve 21. století je knihovna centrem vzdělávání pro všechny. Od dětí z mateřských školek po seniory bez ohledu na to, jestli má někdo nějaký hendikep. Celou řadu služeb nabízejí v digitální podobě. Takže jsou často přístupné online.

Břevnovský klášter

B. 2. TYPY KNIHOVEN

Není knihovna jako knihovna. Knihovny můžeme rozdělit na několik typů.

Knihovny evidované podle knihovního zákona tvoří systém veřejných knihoven:

- Národní knihovna ČR, Moravská zemská knihovna, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana – zřizované Ministerstvem kultury ČR
- krajské vědecké a studijní knihovny, zřizované krajem
- městské a obecní knihovny (tzv. základní), zřizované obcemi
- specializované knihovny (např. knihovny fakult, výzkumných ústavů aj.)

Existují, ale i knihovny, které mohou a nemusí být veřejné, jako jsou:

- školní knihovny
- historické zámekové či klášterní knihovny
- knihovna Václava Havla
- knihovna Libri prohibiti - knihovna samizdatu

Víte, že:

Samizdat je způsob, jakým lidé obcházejí cenzuru v represivních režimech (komunismus). Vydávání nejen novinového obsahu na vlastní náklady a ilegálně.

3. úkol:

- Ano, chodím pravidelně.
- Ano, ale jen výjimečně.
- Ne, ale dříve jsem chodil/chodila se školou nebo s rodiči.
- Ne, nikdy mě to nenapadlo.

Chodíš do knihoven a využíváš jejich služeb? Zakroužkuj svou odpověď.

B. 3. SLUŽBY KNIHOVEN

V materiálech, které nám taková knihovna nabízí, jsou ověřené informace.

Pokud se tady připojíš na internet a potřebuješ pracovat, učit se, nebo si hledat něco pro zábavu, je to i místo digitálního bezpečí. Tedy samozřejmě v rámci možností. Určitě víš, že počítačové hackeři umí nabourat i vojenské servery banky. Ale v rámci možností, jsou knihovny opravdu bezpečné.

Víte, že:

Problémů s komunikací se nemusíš bát. Knihovny jsou už vybavené různou technikou (jako jsou např. indukční smyčky), ale hlavně ochotnými knihovníky, z nichž kteří ovládají Český znakový jazyk. Dostupná je také Tichá linka, pomocí které se s knihovníky můžeš domlouvat a ptát se na co potřebuješ. Nebo jednoduše použij papírek, na který napíšeš co potřebuješ, a předáš knihovníkovi.

V knihovně si můžeš v klidu prohlížet časopisy, knihy, číst, dívat se na filmy, zahrát si s přáteli deskovou hru nebo se připojit na Wi-Fi a pracovat.

Víte, že:

Na to abys navštívil/navštívila knihovnu nemusíš být registrovaný čtenář. Jen pokud si chceš něco půjčit s sebou domů, je potřeba se do knihovny přihlásit.

Co v knihovně najdeš?

- komiksy (ty mají knihovny většinou v oddělení pro děti a mládež, ale i v části pro dospělé)
- CD a DVD ve znakovém jazyce
- filmy s titulky
- časopis GONG i knížky a časopisy pro studium nebo zábavu
- knihy o znakovém jazyce
- knihy v angličtině a dalších jazycích
- deskové hry

Víte, že:

Nově v Krajské knihovně města Liberec vznikají speciální znakové knihy?

Web pro tebe: <http://www.znakokniha.cz/>

Na nabídku knížek, komiksů a všeho ostatního se dá podívat z domova nebo z telefonu, protože všechno je v katalogu knihoven na jejich webových stránkách. Dají se tak půjčit i e-knihy nebo třeba povinná četba.

Možnost výpůjčky. Pokud „tvoje“ knihovna nemá k dispozici film nebo knihu, kterou potřebuješ, může to pro tebe vypůjčit z jiné knihovny.

Do knihovny se ale taky dá zajít na výstavu nebo na nějaký program, třeba výtvarnou dílnu nebo do komiksového klubu.

Zajímavé přednášky nebo akce mohou být pravidelně nebo nepravidelně tlumočené do znakového jazyka, když indukční smyčka v sálech nestačí, nebo lze objednat online přepis.

Občas se takto dělá divadlo, mezigenerační setkání (Brno) a další akce. Nabídka v knihovnách je různá, najdete ji v kalendářích akcí knihoven na jejich webových stránkách.

Bible

Víte, že:

Bible je přeložena do Českého znakového jazyka?

Najdete ji zde: <http://www.biblebezhranic.cz/>

B. 4. SEZNAM KNIHOVEN

Možnosti a služby knihoven pro neslyšící můžeš najít na webových stránkách knihoven.

Krajská vědecká knihovna Liberec – nabídka znakových knih, přednášky tlumočené do znakového jazyka, kurzy znakového jazyka pro veřejnost, video-průvodce knihovnou

<https://www.kvkli.cz/o-knihovne/video-pro-neslysici.html>

Městská knihovna Praha – video-průvodce knihovnou, zařízení pro indukční poslech, webové kamery a sluchátka s mikrofonom pro online tlumočení

<https://www.mlp.cz/cz/>

Knihovna města Plzeň – zvláště označená dětská literatura vhodná pro sluchově postižené, komiksy, filmy s českými titulky, individuální přístup ke sluchově postiženým, spolupráce s MŠ a SŠ pro sluchově postižené v Olomouci

<https://knihovna.plzen.eu/>

Krajská knihovna Karlovy Vary – videoprůvodce a informace o knihovně, přednášky a kurzy s tlumočením nebo simultánním přepisem, speciální fond pro neslyšící (komiksy, filmy s titulky, výuková DVD...)
<https://www.knihovnakv.cz/>

Speciální fond pro neslyšící = fond o problematice neslyšících, zaměřený na komunikaci s nimi, jejich život, péči o neslyšící děti, slovníky Českého znakového jazyka.

Knihovna Jiřího Mahena v Brně – videoprůvodce a informace o knihovně, specializovaná pracovnice komunikující v Českém znakovém jazyce, „Čteme a znakujeme“ (= mezigenerační programy pro (ne)slyšící děti a jejich (pra)rodiče s tlumočením do Českého znakového jazyka pořádané Knihovnou pro děti a mládež), hry a didaktické pomůcky – tyflopomůcky, DVD s českými titulky pro neslyšící a sluchově postižené
<https://www.kjm.cz/neslysici>

Knihovna města Hradce Králové – videoprůvodce a informace o knihovně, online katalog, absenční půjčování čteček e-knih, půjčování e-knih online prostřednictvím portálu eReading.cz, komunikační technika pro neslyšící, online tlumočení do znakového jazyka, zajištění tlumočení vybrané kulturní akce – po domluvě, komiksový klub, specializovaný knihovní fond, CD a DVD v Českém znakovém jazyce
<https://www.knihovnahk.cz/pro-verejnost/sluzby/sluzby-pro-sluchove-znevyhodnene>

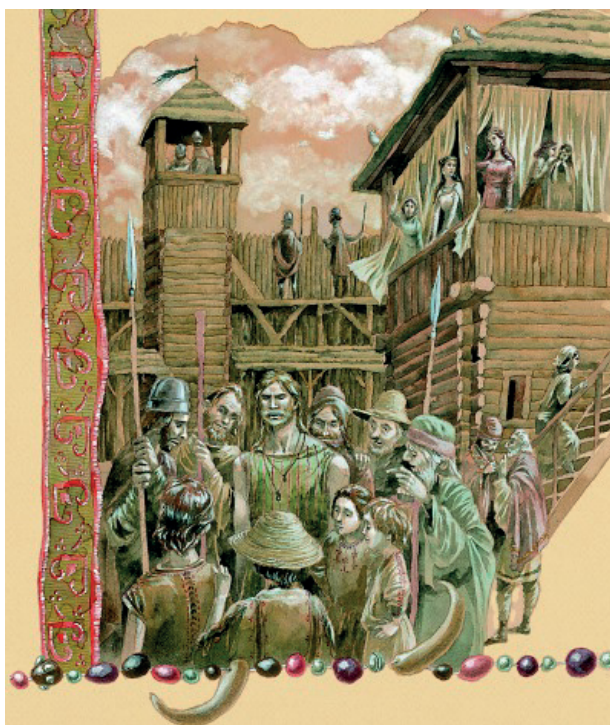
Studijní vědecká knihovna v Hradci Králové – Tichá linka
<https://www.svkhhk.cz/>

Městská knihovna Most – Tichá linka (online tlumočení/simultánní přepis pro osoby se sluchovým postižením)
<http://www.knihovnamost.cz/>

Krajská knihovna Pardubice – speciální fond
<https://kkpce.cz/cs/>

Městská knihovna Hodonín – speciální fond odborné literatury
<https://www.knihovnahod.cz/>

Regionální knihovna Karviná – speciální fond
<https://www.rkka.cz/>

Znakokniha Staré pověsti

B. 5. PRACOVNÍ LIST

1. úkol: Navrhni, výtvarně ztvárni či popiš knihovnu snů včetně služeb, které bys v knihovně uvítal/uvítala.

B. 6. SLOVNÍČEK POJMŮ

Samizdat = vydávání zakázané literatury na vlastní náklady. V zemích, kde je totalitní režim a cenzura v novinách i ve vydávání knih. Knihy byly přepisovány ručně nebo na psacím stroji. Nyní jsou kopírovány nebo přepisovány v počítači. Lidé, kteří se této činnosti věnují, jsou souzeni a vězněni (u nás do roku 1989).

Monografie = odborná kniha, která se věnuje jednomu tématu – jedné vědecké otázce.

Biografie = kniha, ve které je rekonstruován život nějaké slavné osobnosti – na základě archivních materiálů, deníků, fotografií, vzpomínek.

Autobiografie = dílo, které píše osobnost, které se daná biografie týká.

Biblioterapie = metoda psychoterapie, která používá k léčbě nebo k rozvíjení osobnosti čtení určitých textů nebo knih anebo samotné psaní – je účinné proti depresi. Jde o léčbu pomocí umění stejně jako je arteterapie, muzikoterapie, dramaterapie a tanečně pohybová terapie.

Znakokniha = hybridní kniha, kde se na webovém rozhraní objevuje ilustrace, původní text a video v českém znakovém jazyce.

Hybridní kniha = multimediální dokument, který slouží čtenářům – nejčastěji studentům – kteří mají speciální vzdělávací potřeby. Kniha nabízí text v češtině a někdy v angličtině, video v českém znakovém jazyce a audionahrávku textu pro osoby se zrakovým postižením. Byla vytvořena v roce 2002 na Masarykově Univerzitě v Brně.

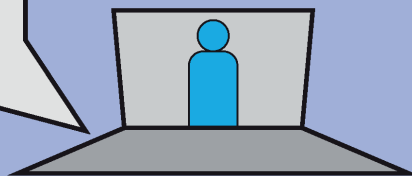

Čtenářský průkaz

Jseš v síti, ale nejseš ryba!

Já vím, co jseš!

V internetový síti uvězněnej závisláček!!!

Sítř. Ondřej Polanský.

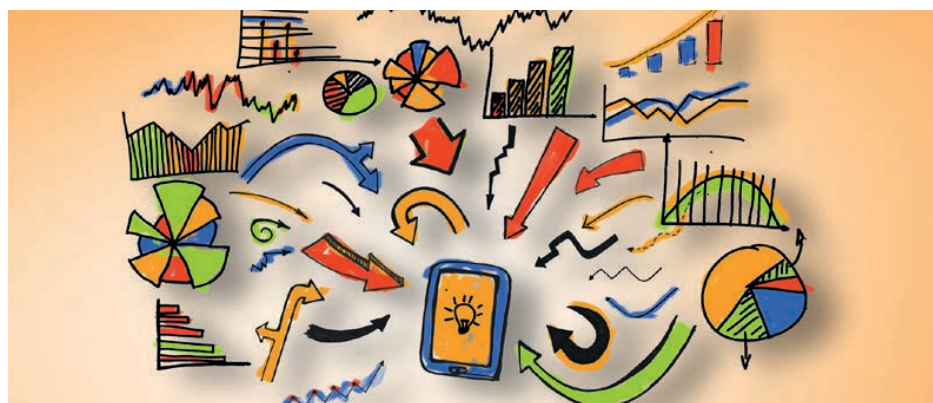

PRACOVNÍ SEŠIT

C. DESATERO BEZPEČNOSTI

NA INTERNETU

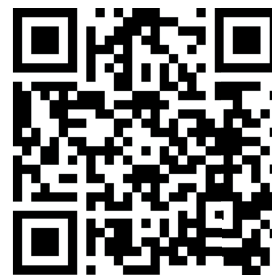
(varianta B)

1. úkol:

Pust' si video o bezpečnosti na internetu a vypracuj následující úkoly.

C. 1. DIGITÁLNÍ STOPA

Vše, co na internetu děláme, za námi nechává stopy. Říkáme tomu digitální stopa.

Digitální stopa je tedy vše, co na internetu zveřejníme – příspěvky, fotografie, videa, like na Facebooku nebo návštěva webové stránky. K těmto informacím se může s trochou snahy dostat kdokoliv.

Pamatuj si tedy, že virtuální prostor není anonymní.

Je dobré mít pod kontrolou, co si o tobě může tvé okolí nebo třeba budoucí zaměstnavatel zjistit.

Virtuální prostor vzniká propojením **IP adres** do celosvětové digitální sítě – vzniká internetová síť, která umožňuje komunikovat a vyměňovat data mezi aktivními uživateli.

2. úkol:

Zamysli se nad tím, jak si můžeš hlídat svou digitální stopu.

Víte, že:

*Digitální stopu můžeme rozdělit na vědomou a nevědomou. **Vědomá stopa** je zanechána vědomou činností uživatele a je to například přispívání do diskusních fór, interakce na sociálních sítích, vkládání fotografií, mailová a chatová komunikace. **Nevědomá stopa** se ukládá bez zásahu uživatele a jsou to například vyhledávané výrazy na internetu, cookie soubory, IP adresa, poskytovatel a lokace připojení.*

A proč si vlastně svou digitální stopu hlídat? Existují dvě hlavní rizika digitální stopy:

- 1) ztráta soukromí, virtuální identity
- 2) zneužití digitální stopy

Virtuální identita je reprezentace člověka v kyberprostoru. **Kyberprostor** je virtuální prostor, který tvoří světovou počítačovou síť a ta je základem online komunikace. Do virtuálního prostoru nevstupujeme fyzicky, ale vytváříme si zde tzv. virtuální identitu. Každý uživatel se rozhoduje o své virtuální identitě a o tom, jak se bude v kyberprostoru reprezentovat.

3. úkol:

Marketing

Personalistika

Kybernetická kriminalita

Zábavní průmysl

V jaké oblasti může být podle tebe zneužita digitální stopa? Zakroužkuj správnou odpověď.

4. úkol:

Jak bys minimalizoval/minimalizovala svou digitální stopu?
Napiš nebo graficky ztvárni.

V marketingové oblasti ses určitě setkal/a se službou **retargeting**. Stalo se ti někdy, že jsi jednou hledal/a nové boty na jedné webové stránce a od té doby ti začaly všude vyskakovat reklamy na tuto stránku? Pokud ano, může za to funkce retargeting.

Uvědomte si, že před každým řádným pracovním pohovorem si personalisté firem zpracují podrobný profil zájemce z jeho digitální stopy. To může rozhodnout, zda bude přijat či nikoliv.

Víte, že:

Kybernetičtí útočníci dokáží tvoji digitální stopu zneužít různě. Podle svého cíle volí formu zneužití dat digitální stopy – krádež osobních údajů, krádež hesel, krádež a zneužití e-mailových účtů a profilů na sociálních sítích. Také mohou digitální stopu zneužít k protiprávní činnosti – podvody, vydírání.

Jak minimalizovat a kontrolovat svou digitální stopu?

- 1) Rozlišuj soukromé a pracovní aktivity na internetu – nepoužívej pracovní nebo školní e-mail při registraci na různé stránky apod.
- 2) Jednou za čas si zkus do vyhledávače (Google, Seznam a jiné) zadat své jméno, název blogu, YouTube kanálu, e-mailovou adresu nebo i telefonní číslo. Možná se budeš divit, co všechno najdeš.

Smazání tvé digitální stopy je v dnešní době nemožné. Proto je důležité zaměřit se na kontrolu a minimalizaci vědomé digitální stopy, kterou za sebou na internetu necháváš.

Víte, že:

Z Facebooku si můžeš stáhnout celý svůj uživatelský profil. Jak na to?

Klikni na ikonu v pravém horním rohu libovolné stránky Facebooku a zvol položku Nastavení. Dole v části Obecné nastavení účtu klikni na Stáhnout kopii mých dat z Facebooku. Klikni na možnost Spustit archivaci. Vzhledem k tomu, že tento stažený soubor obsahuje informace uvedené na tvém profilu, měl by sis ho uložit na bezpečném místě a při ukládání, odesílání či nahrávání do jiných služeb postupovat opatrně.

5. úkol:

Když už víš jak na to, vyhledej si svou digitální stopu. Našel/našla jsi něco, na co už jsi dávno zapomněl/zapomněla? Zakroužkuj svou odpověď.

ANO

NE

6. úkol:

Zaznamenej si to (nalep printscreen, zapiš, nakresli)
a od teď si svou digitální stopu hlídej a zkus ji minimalizovat.

C. 2. DESATERO ZÁSAD BEZPEČNOSTI NA INTERNETU

- 1) **Nastav si soukromí.**
- 2) **Nesděluj osobní informace.**
- 3) **Neotevírej přílohy z neznámých zdrojů.**
- 4) **Neklikej na nesmyslné reklamy a opatrně na vyskakovací okna.**
- 5) **Nezveřejňuj intimní fotografie a pozor na zveřejňování fotografií vůbec.**
- 6) **Hlídej si, co zveřejňuješ.**
- 7) **Odmítej a ignoruj neznámé osoby.**
- 8) **Opatrně na osobní setkání.**
- 9) **Pozor na místa, kde se připojuješ.**
- 10) **Kontroluj přítomnost platného SSL certifikátu a opatrně na vyhledávání.**

1) **Nastav si soukromí.**

Dobře si ho nastav ve všech aplikacích (e-mail, Facebook, Instagram, Twitter, atd.) – používej bezpečné heslo.

2) **Nesděluj soukromé informace.**

Nesděluj nikomu telefonní čísla, hesla, adresu, údaje o rodině a další osobní informace.

3) **Neotvírej přílohy z neznámých zdrojů.**

Mohou v nich být viry, nebo mohou být přístupem do tvého počítače.

Víte, že:

Kvízy a testy na Facebooku slouží hlavně k tomu, abys poskytl svoje data a fotografie – ne, aby ses něco dozvěděl.

4) **Neklikej na reklamy.**

Pozor na vyskakovací okna na webových stránkách.

5) **Nezveřejňuj intimní fotografie a pozor na zveřejňování fotografií vůbec.**

Víte, že:

Dej si pozor při registraci – dobře čti podmínky registrace. Například co je sdíleno na Facebooku je majetkem Facebooku a internetového prostoru.

6) Hlídej si, co zveřejňuješ.

Kde dávaš „to se mi líbí“, kam píšeš příspěvky.

Víte, že:

Na Instagramu mnohdy sdílíme mnohem osobnější informace než na Facebooku. Pozor na falešný pocit bezpečí. Je nutné hlídat si, co a kam přidáváme.

7) Odmítej a ignoruj neznámé osoby.

Pokud ti pošle žádost o přátelství jakýkoliv neznámý člověk, nepřijímej ji.

Víte, že:

*Když ti někdo neznámý začne psát zprávy, vůbec mu nemusíš odpovídat.
Je jen tvoje volba, koho si přidáš do přátel.
Je jen tvoje volba, s kým budeš na sociálních sítích v kontaktu!*

8) Opatrně na setkání.

Nikdy si nedomlouvej schůzku s někým, koho neznáš. Pokud už se pro setkání rozhodneš, zvol veřejné místo – knihovnu, kavárnu. Nikdy nechod sám/sama. Vždy o tom řekni někomu dalšímu.

9) Pozor na místa, kde se připojuješ.

Připojení na veřejných sítích vyžaduje obezřetnost. V žádném případě se nepřipoj na internetové bankovníctví a nezadávej nikam žádná hesla. Pokud nepotřebuješ být připojen k internetu, Wi-Fi vypínej, a to především na veřejných místech.

10) Kontroluj přítomnost platného SSL certifikátu.

Internetovou komunikaci a data je třeba nějakým způsobem chránit. K tomu slouží tzv. **SSL certifikát**. V příkazovém řádku je zkratka HTTPS (Hypertext Transfer Protocol Secure), nebo ikonka záměčku. Taková stránka má SSL certifikát.

Víte, že:

Přítomnost SSL certifikátu poznáš snadno – v příkazovém řádku internetového prohlížeče je místo zkratky HTTP zkratka HTTPS (Hypertext Transfer Protocol Secure), nebo ikonka záměčku. Pokud na tento záměček klikneš, zobrazí se ti tabulka, kde je napsaný certifikát a případně další nástroje, které jsou na stránce povoleny (kamera, mikrofon, oznámení). Tyto nástroje můžeš vypnout a kdykoliv zase zapnout.

C. 3. RIZIKA INTERNETU – KYBERŠIKANA

Používání internetu s sebou kromě příjemných věcí nese také rizika. Jedním z nich je **kyberšikana**. Slovo šikana znáš.

Šikana je dlouhodobé, opakované násilí vůči osobě za účelem ponížení lidské důstojnosti. Kyberšikana je jednou z forem šikany.

Víte, že:

Kyberšikana je forma šikany prováděna prostřednictvím elektronických médií, jako jsou internet, mobilní telefony a sociální sítě. Kyberšikana v mnoha případech začíná jako klasická šikana a někdy se její projevy prolínají a doplňují. Mezi nejčastější oběti kyberšikany patří děti a mladí lidé.

Nejčastější projevy kyberšikany:

- zasílání urážlivých a zastrašujících zpráv nebo pomluv
- pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování za cílem poškodit člověka
- vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají nebo ponižují konkrétní osobu
- krádež identity
- provokování a napadání uživatelů na diskuzních fórech
- vydírání
- obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním

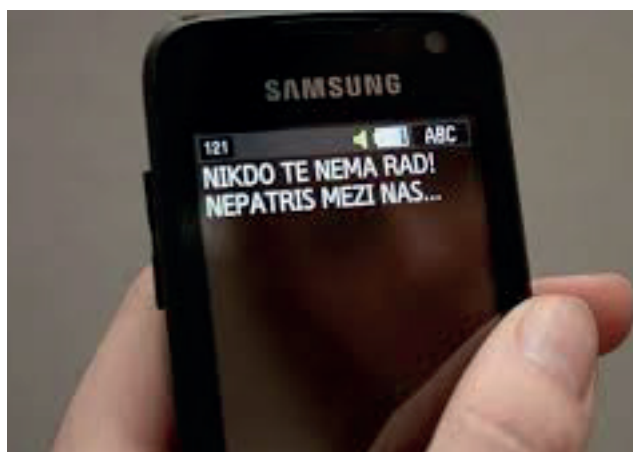

Víte, že:

*Specifickou formu kyberšikany tvoří kyberšikana zaměřená na učitele. Zahrnuje **prank** na učitele v online prostředí, agresivní hodnocení učitelů v rámci nějakých webových stránek a kybernetické útoky.*

Bezpečnostní pravidla pro oběti kyberšikany:

- 1) Nikdy nemaž důkazní konverzace a zprávy. Jsou důležité při vyšetřování kyberšikany.
- 2) Svěř se dospělému, kterému důvěřuješ. Pamatuj si, že svěřit se není udávání.
- 3) Neboj se říct si o pomoc.

Kyberšikana

Víte, že:

Můžeš kdykoliv využít služeb Linky bezpečí na telefonním čísle 116 111, napsat na chat Linky bezpečí nebo na e-mailovou adresu: pomoc@linkabezpeci.cz

Druhy kyberšikany:

1) **Kyberstalking** (*cyberstalking*) je pronásledování a neustálé obtěžování uživatele a sledování všech jeho aktivit na internetu a sociálních sítích. Stalkerovi (agresorovi) jde o pomstu za ukončení vztahu – partnerského nebo přátelského. Kyberstalking může přejít až ke klasickému stalkingu, kdy stalker pronásleduje oběť i v reálném životě.

2) **Kybergrooming** (*cybergrooming*) je psychická manipulace osoby (zpravidla dětí) dospělým člověkem. Děje se prostřednictvím moderních komunikačních technologií.

Kybergroomer (agresor) má za cíl získat si plnou důvěru oběti. Vylákat ji na osobní schůzku a poté ji sexuálně zneužít, okrást, fyzicky napadnout. Kybergroomer se často vydává za jinou osobu, než ve skutečnosti je, dle vybrané oběti.

3) **Sexting** je zasílání fotografií, videí, zpráv se sexuální tematikou. Toto vše dá použít k vydírání. Je to možné zveřejnit. Zveřejnění znamená velkou ostudu pro oběť. Oběť takového jednání často potřebuje odbornou pomoc.

Víte, že:

V případě, že je oběť mladší 18 let, se agresor a všichni sdílející dopouští trestného činu v oblasti šíření dětské pornografie.

Víte, že:

S flamingem se můžeš setkat v diskuzích a komentářích pod různými příspěvky, nebo přímo při konverzaci. Agresor má za cíl rozčítit a ponížit oběť, a to zcela beztrestně a většinou anonymně.

4) **Flaming** je agresivní chování. To se projevuje urážkami, nadávkami a vyhrožováním. Pamatuji si ale, že slušně vyjádřená konstruktivní kritika není flaming.

5) **Kyberharašení** (*harrassment*) jsou opakované zprávy zasílané agresorem, které jsou oběti nepříjemné. Agresor posílá oběti opakovaně nežádoucí SMS zprávy nebo zprávy po chatu a jiných internetových komunikačních kanálech.

6) **Happy Slapping** je předem plánované fyzické napadení oběti (zfackování), které agresor natáčí na mobilní telefon. Poté jej zveřejnění na internetu a dále se šíří v rámci jedné skupiny.

Víte, že:

V dnešní době stoupá agresivita útoků. Často se nejedná pouze o fackování, útoky mohou být i závažnější, a to až na hranici se smrtí. Pokud se o něčem takovém dozvíte, upozorněte na to dospělé.

7) **Hoax** je druh kyberšikany, při kterém dochází k šíření smyšlených nebo poplašných zpráv. Tyto zprávy mají vyvolat paniku ve společnosti, strach a pobouření.

Víte, že:

Mezi nejčastější typy hoaxů patří petice, varování před smyšlenými viry a různými útoky na počítač, falešné prosby o pomoc, nabídky snadného výděлку a řetězové zprávy.

7. úkol:

Vyber pojmy, které označují druhy kyberšikany.
Barevně je vyznač.

Alkoholismus	Sexting
Hoax	Fyzické násilí
Přepadení	Happy Slapping
Zesměšňování	Kybergrooming
Flaming	Konstruktivní kritika
Drogová závislost	

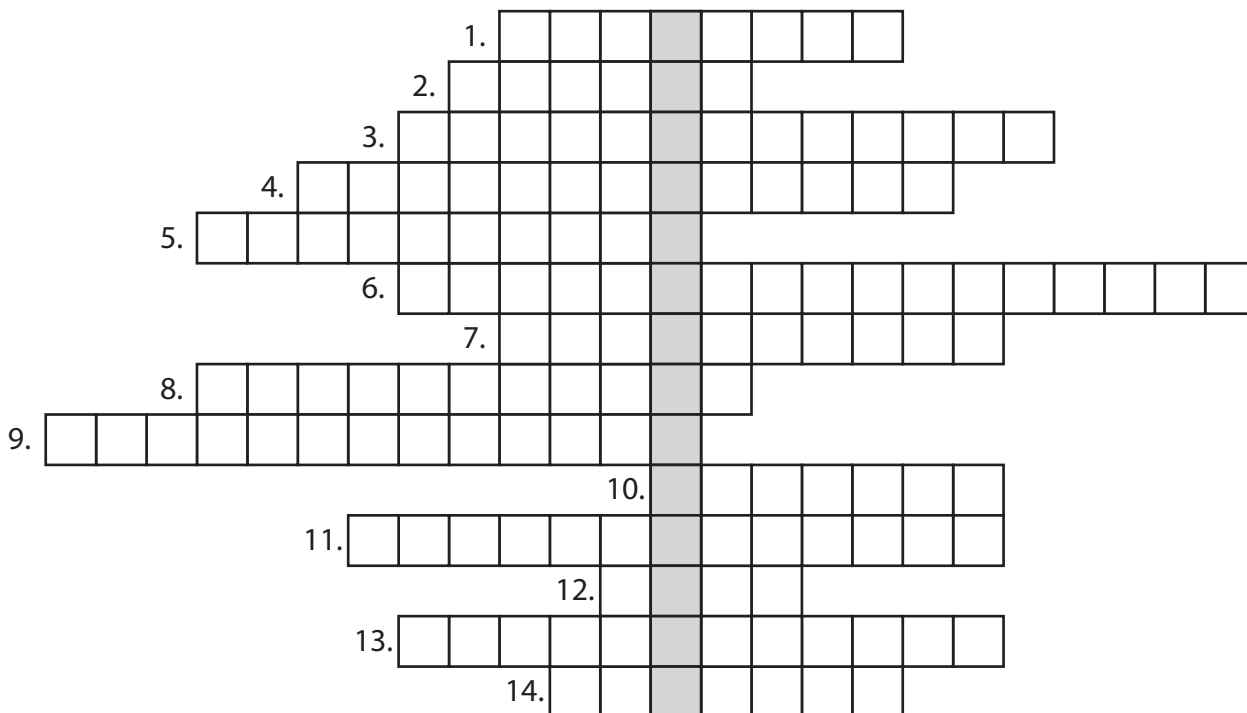

Víte, že:

Stalking a kyberstalking je podle zákona č. 40/2009 Sb. trestnou činností. Pokud pachatel spáchá takový trestný čin na dítěti, těhotné ženě, se zbraní nebo nejméně se dvěma osobami, může mu být uložen trest odnětí svobody na 6 měsíců až 3 roky.

C. 4. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST

1. úkol: Pokus se podle zadaných definic vyplnit doplňovačku.

- 1) Identifikace síťového rozhraní v počítačové síti.
- 2) Soubor, pomocí kterého webová stránka zaznamenává např. informace o tvé návštěvě.
- 3) Psychická manipulace dětí dospělým, prostřednictvím moderních technologií.
- 4) Poznáš ho podle zkratky HTTPS v adresním řádku.
- 5) Snímek obrazovky.
- 6) Reprezentace člověka ve virtuálním prostoru.
- 7) Člověk, který ovlivňuje velké množství lidí.
- 8) Forma šikany prováděná prostřednictvím elektronických médií.
- 9) Neustálé zasílání obtěžujících zpráv a SMS agresorem.
- 10) Zasílání zpráv a fotografií se sexuální tematikou.
- 11) Pronásledování oběti prostřednictvím elektronických médií.
- 12) Šíření smyšlených a poplašných zpráv.
- 13) Virtuální prostor.
- 14) Agresivní chování, se kterým se můžeme setkat v komentářích nebo v internetových diskuzích.

2. úkol: Zkus si za 3 měsíce opět otevřít tento sešit. Porovnej svou digitální stopu, kterou zanecháváš nyní a kterou jsi zanechával před 3 měsíci (nalep printscreen, zapiš, zakresli).

C. 5. SLOVNÍČEK POJMŮ

Digitální stopa = vše, co na internetu zveřejníme (příspěvky, fotografie, videa, like na Facebooku, návštěva webové stránky)

Vědomá digitální stopa = zanechána vědomou činností uživatele (přispívání do diskusních fór, interakce na sociálních sítích, vkládání fotografií, mailová a chatová komunikace)

Nevědomá digitální stopa = ukládá se bez zásahu uživatele (vyhledávané výrazy na internetu, cookies soubory, IP adresa, poskytovatel a lokace připojení)

Virtuální identita = reprezentace člověka v kyberprostoru

Kyberprostor = virtuální prostor, který tvoří světovou počítačovou síť, která je základem online komunikace
- z anglického *cyberspace*

Cookie soubory = Cookie je krátký textový soubor, který navštívená webová stránka odešle do prohlížeče. Umožňuje webu zaznamenat informace o vaší návštěvě, například preferovaný jazyk a další nastavení

IP adresa = číslo, které jednoznačně identifikuje síťové rozhraní v počítačové síti
- anglicky IP address

Kybernetická kriminalita = trestné činy zaměřené proti počítačům nebo trestné činy páchané pomocí počítače

Retargeting = umožňuje cíleně zobrazovat reklamy pouze lidem, kteří v minulosti navštívili web nebo konkrétní stránky na webu.

SSL certifikát = nezajistí ti stoprocentní bezpečí při chování na internetu, ale znamená, že je komunikace šifrovaná. Přítomnost platného SSL certifikátu poznáš snadno – v adresním řádku internetového prohlížeče stojí místo zkratky HTTP zkratka HTTPS (Hypertext Transfer Protocol Secure), nebo ikonka zámku.

Printscreen = snímek obrazovky, který vytvoříš pomocí zmáčknutí tlačítka PrtSc na klávesnici, snímek se poté uloží do složky, kterou najdeš v počítači
- jinak se mu také říká *screenshot*

Spam = nevyžádané sdělení, které se šíří internetem – nevyžádané reklamní e-maily, komentáře, na diskusních fórech

Šikana = dlouhodobé, opakované násilí vůči osobě za účelem ponížení lidské důstojnosti
- anglicky *bullying*

Kyberšikana = forma šikany prováděna prostřednictvím elektronických médií, jako jsou internet, mobilní telefony a sociální sítě
- z anglického *cyberbullying*

Prank = do češtiny se dá přeložit jako žert nebo šprým. Cílem pranku není ublížit, ale autoři pranku se snaží spíše své okolí pobavit. Nejde jim tedy ani o obohacení ani o zlý úmysl. Ne vždy se toto podaří a mnohé pranky mohou být až kruté nebo na hranici zákona.

Kyberstalking = pronásledování a neustálé obtěžování uživatele a sledování všech jeho aktivit na internetu a sociálních sítích
- z anglického *cyberstalking*

Kybergrooming = psychická manipulace osoby (zpravidla dětí) dospělým člověkem, prostřednictvím moderních komunikačních technologií. Agresor má za cíl získat si plnou důvěru oběti, vylákat ji na osobní schůzku a poté ji sexuálně zneužít, okrást, fyzicky napadnout
- z anglického *cybergrooming*

Sexting = zasílání fotografií, videí, zpráv a textů se sexuální tematikou

Flaming = agresivní chování projevující se urážkami, nadávkami a vyhrožováním například na diskusních fórech a v komentářích

Kyberharašení = jsou opakované zprávy zasílané agresorem, které jsou oběti nepříjemné
- z anglického *harrassment*

Happy Slapping = předem plánované fyzické napadení oběti (zřekování), které je natáčeno na mobilní telefon, poté zveřejněno na internetu a dále šířeno v rámci jedné skupiny

Hoax = druh kyberšikany, při kterém dochází k šíření smyšlených nebo poplašných zpráv

Influencer = člověk, který pomocí své tvorby ovlivňuje významné množství lidí

Možná Jsi v Síti ale ne na dně. Denisa Felcmanová, 1.G

PRACOVNÍ SEŠIT

D. KOMUNIKACE

(varianta B)

1. úkol:

Puť si video o komunikaci a vypracuj následující úkoly.

D. 1. KOMUNIKACE

Komunikace (*communication*) je sdělování informací jedné či více osobám.

2. úkol:

Myslíš si, že je v naší společnosti možné žít bez toho, abychom komunkovali? Zakroužkuj svou odpověď.

ANO

NE

Komunikace probíhá na všech stupních vývoje života – už i základní jednotky živé hmoty – buňky mezi sebou komunkují. Komunikace je probíhá často i nevědomě, což znamená, že nelze nekomunkovat. Ano, i když se někomu díváš do očí, probíhá komunikace. Sdělujeme své postoje nebo vztahy k tomu druhému i postojem těla.

Víte, že:

Komunikace mezi živočichy zahrnuje celou škálu sdělení: varování před predátorem či nebezpečím, konejšení a uklidňování mláďat, namlouvání partnera, ohraničení svého území.

Komunikaci dělíme podle prostředku, který používáme a podle charakteristiky.

Podle prostředku se komunikace dělí na:

- 1) **slovní** = verbální = (*verbal communication*)
- 2) **mimoslovní** = neverbální = (*nonverbal communication*)
- 3) (*paraverbal communication*)= **paraverbální** = práce s hlasem – hlasitost, zabarvení hlasu, intonace, tempo řeči, emoce

Součástí neverbální komunikace jsou:

Haptika = doteky (*touch*)

Kinezika = gesta těla (*gesture*)

Oční kontakt = „fixování očí“ (*eye contact*)

Proxemika = vzdálenost komunkujících (*distance of persons*)

Posturika = postoj celého těla (*full body posture*)

Verbální a neverbální komunikace musí být v souladu.

Podle charakteristiky se komunikace dělí na:

- 1) **intrapersonální** = vnitřní – komunikuji sám se sebou (*intrapersonal communication*)
- 2) **interpersonální** = 2 a více lidí (*interpersonal communication*)
- 3) **skupinová** = mezi více lidmi (*group communication*)
- 4) **masová** = skrze prostředníka – např. médium (*mass communication*)
- 5) **symetrická** = mezi kolegy, přáteli – jsou si rovni (*symmetric communication*)
- 6) **asymetrická** = mezi učitelem a žákem, podřízeným a nadřízeným – nejsou si rovni (*asymmetric communication*)

3. úkol:

Co podle tebe zlepšuje a zhoršuje komunikaci?
Napiš nebo graficky ztvárni.

Komunikační proces je proces, při kterém dochází ke komunikaci, tedy k předání informace. Správně by měl probíhat jako nenásilná forma komunikace.

Nenásilná komunikace je přirozená, vcítíme se do pocitů druhého.

Komunikátor je ten, kdo informaci vysílá.

Recipient je ten, kdo informaci přijímá.

4. úkol:

Jak podle tebe vypadá komunikační proces?
Zkus si ho nakreslit nebo jinak graficky ztvárnit.

D. 2. KOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY NESLYŠÍCÍCH

Český znakový jazyk je základní komunikační systém neslyšících. Také je to jejich rodný jazyk. Má vlastní gramatiku. Je tvořen pohyby rukou, tvary rukou, mimikou, pozicemi hlavy a horní části těla.

Dalšími komunikační systémy jsou:

- **znakovaná čeština** (kopíruje gramatiku českého jazyka)
- **prstová abeceda**
- **vizualizace mluvené češtiny** (usnadňuje odezírání)
- **písemný záznam mluvené řeči** (simultánní přepis)
- **odezírání**
- **neformálně zjednodušený text v českém jazyce** (bez časování, skloňování, rozlišování vykání a tykání apod.)

5. úkol:

Zamysli se nad tím, jaký komunikační systém upřednostňuješ při rozhovorech se spolužáky, kamarády nebo kolegy? A proč tomu tak je?

D.3. KOMUNIKAČNÍ PRÁVA

Víte, že:

*Komunikace je základní lidské právo. Pochází z latinského slova **communicare** – sdílet a také od slova **communis** – společný. Je tedy důležité, že oba účastníci hovoru jsou společně odpovědní za dialog.*

Každý z nás komunikuje nejprve ve svém rodném mateřském jazyce – ten se přirozeně učí od své maminky, nejbližší rodiny. Teprve když tento jazyk zvládne, může se začít učit cizí jazyk. Pro neslyšící je rodným jazykem český znakový jazyk.

Používání tohoto jazyka jim zajišťuje v České republice několik zákonů a mnoho mezinárodních úmluv. Nejdůležitějším zákonem upravující tuto problematiku je:

Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob

Tento zákon zajišťuje osobám se sluchovým postižením vybrat si způsob komunikace a ten požadovat na tlumočnících, kteří jim zprostředkovávají tlumočení do českého znakového jazyka nebo simultánní přepis.

Práva neslyšících pacientů najdeš na stránkách Ministerstva zdravotnictví ČR, přetlumočená do českého znakového jazyka.

https://www.mzcr.cz/kvalitaabezpeci/dokumenty/prava-pacientu-prelozena-do-znakoveho-jazyka-ve-forme-videi_13630_29.html

Víte jak správně přečíst znění zákona?

Vezmeme si jako příklad tento zákon: § 30 a § 31 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování.

Přečteme ho jako: „Paragraf 30 a paragraf 31 zákona číslo 372 lomeno 2011 sbírky o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování.“ Slovem „sbírky“ je tedy myšlena Sbírka zákonů.

6. úkol:

Setkal/setkala ses někdy v běžném životě (návštěva lékaře, úřadu, kadeřnictví) s tím, že dotyčná osoba měla problém s tebou komunikovat? Jak ses v této situaci cítil/cítila? Napiš nebo graficky znázorni.

Aby se taková situace znovu neopakovala, podíváme se na tlumočnické služby, na které mají neslyšící právo.

D. 4. TLUMOČNICKÉ SLUŽBY

Tlumočnické služby během školní docházky zajišťuje školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a dále jej specifikuje vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Na vysokých školách zajišťují tlumočnické služby centra pro studenty se specifickými vzdělávacími potřebami podle vysokoškolského zákona.

Tlumočení u soudu upravuje zákon č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících. Vyhledat soudního tlumočníka můžete v Evidenci znalců a tlumočníků Ministerstva spravedlnosti ČR.

Tlumočnické služby také zajišťují poskytovatelé sociálních služeb, to upravuje zákon č. **108/2006 Sb. o sociálních službách** a jeho **vyhláška č. 505/2006 Sb. v aktuálním znění od 1. 4. 2019**.

Tady najdeš úplný výpis tlumočnických služeb dle jednotlivých krajů:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?sd=tlumo%C4%8Dnick%C3%A9+slu%C5%BEby&zak=&zaok=&SUBSESSION_ID=1589297868663_2

Online tlumočnické služby je možné objednat například zde:

<https://www.tichalinka.cz/>

<https://www.snnr.cz/Objednavani-tlumocnicke-sluzby-v-Centru-pro-neslysici-a-nedoslychave-pro-Prahu-a-Stredocesky-kraj-o-p-s.html>

<https://www.unieneslysicichbrno.cz/tlumocnicke-sluzby/t1096>

<http://www.czplk.cz/cs/ostatni-sluzby/tlumocnicke-sluzby/>

§ 30 a § 31 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování
V těchto paragrafech zákona o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování nalezneme právo osob se sluchovým postižením na odpovídající komunikaci ve zdravotnických zařízeních.

Víte, že:

Tlumočníci se musejí řídit etickými kodexy tlumočnicků ČZJ i mezinárodními etickými kodexy sociálních pracovníků.

Etický kodex České komory tlumočnicků znakového jazyka určuje základní povinnosti a práva jejich tlumočnicků při výkonu tlumočnické profese a v souvislosti s ním. Platí v situacích, které nejsou nijak regulovány zákony nebo předpisy.

D. 5. ZÁKONY NA VAŠÍ STRANĚ

D.5.1. Správní řád

§ 16 Jednací jazyk

(1) V řízení se jedná a písemnosti se vyhotovují v českém jazyce. Účastníci řízení mohou jednat a písemnosti mohou být předkládány i v jazyce slovenském.

(2) Písemnosti vyhotovené v cizím jazyce musí účastník řízení předložit v originálním znění a současně v úředně ověřeném překladu do jazyka českého, pokud správní orgán nesdělí účastníkovi řízení, že takový překlad nevyžaduje. Takové prohlášení může správní orgán učinit na své úřední desce i pro neurčitý počet řízení v budoucnu.

(3) Každý, kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků, kterého si obstará na své náklady. V řízení o žádosti si žadatel, který není občanem České republiky, obstará tlumočníka na své náklady sám, nestanoví-li zákon jinak.

(4) Občan České republiky příslušející k národnostní menšině, která tradičně a dlouhodobě žije na území České republiky, má před správním orgánem právo činit podání a jednat v jazyce své národnostní menšiny. Nemá-li správní orgán úřední osobu znalou jazyka národnostní menšiny, obstará si tento občan tlumočníka zapsaného v seznamu tlumočnicků. Náklady tlumočení a náklady na pořízení překladu v tomto případě nese správní orgán.

(5) Neslyšícím uživatelům českého znakového jazyka správní orgán ustanoví tlumočníka českého znakového jazyka podle zvláštního zákona. Neslyšící osobě preferující český jazyk ustanoví prostředníka, který je schopen se s ní dorozumět pomocí komunikačních systémů vycházejících z českého jazyka dle její vlastní volby.

Osobě hluchoslepé bude ustanoven prostředník, který je schopen se s ní dorozumět pomocí komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob dle její vlastní volby. Prostředník je ustanovován za stejných podmínek, za jakých je ustanovován tlumočník českého znakového jazyka. O ustanovení tlumočníka nebo prostředníka vydává správní orgán usnesení, které se oznamuje pouze osobám, jichž se dotýká.

D.5.2. V České republice dohlíží nad právy sluchově postižených osob:

ASNEP - Asociace organizací neslyšících, nedoslýchavých a jejich přátel

Svaz neslyšících a nedoslýchavých v ČR

CZTN - Centrum zprostředkování tlumočení neslyšícím

FRPSP Stodůlky

Česká komora tlumočnicků znakového jazyka

ČUN a Unie neslyšících Brno

Pevnost

Tichý svět

7. úkol:

Vyhledej pobočky ve tvém kraji a zapiš si je.

V rámci Evropy a celého světa dohlíží nad právy sluchově postižených osob:

- WFD - World Federation of the Deaf
- EWD - European Union of the Deaf
- IFHOH - International Federation of Hard of Hearing
- EFHOH - European Federation of Hard of Hearing
- FEFEPA - Federation of Parents of Hearing Impaired Children

8. úkol:

Vyhledej, kde tyto organizace sídlí a které české organizace nás tam zastupují. Zapiš si to nebo vytiskni a nalep.

Dále je možné obrátit se na tyto organizace:

Národní rada osob se zdravotním postižením ČR
LORM - Společnost pro hluchoslepé
SUKI - Spolek uživatelů kochleárního implantátu
APZP - Asociace poraden pro osoby se zdravotním postižením ČR
SZdP v ČR - Sdružení zdravotně postižených v ČR

D.5.3. Pojdme si společně shrnout, jaké zákony upravují nejen komunikační práva neslyšících osob.

Všeobecná deklarace lidských práv, čl. 22 a 27

„Každý má právo svobodně se účastnit kulturního života své komunity, těšit se z umění, sdílet a využívat výtěžků technického pokroku“.

Úmluva o právech osob s postižením, čl. 30

„Osoby s postižením mají nárok na rovnoprávnou účast na kulturním životě.“

„Osoby s postižením mají nárok na uznání a podporu jejich specifické kultury a jazykové identity, včetně znakových jazyků a kultury Neslyšících.“

Evropská charta pro regionální a minoritní jazyky, s. 182

„Znakové jazyky by měly být uznány jako projev kulturního bohatství.“

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. - Ústava ČR

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod

Zákon č. 272/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin

Zákon č. 349/1999 Sb., o ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí

Zákon č. 384/2008 Sb., o komunikačních systémech neslyšících a hluchoslepých osob

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Vyhláška č. 505/2006 Sb.

§ 30 a § 31 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotnických službách a podmínkách jejich poskytování

D. 5. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST

Vyber správnou odpověď, nebo odpovědi na následující otázky.
Správnou odpověď nebo správné odpovědi zakroužkuj.

1. úkol: Co je komunikace?

- a) Telefonický kontakt
- b) Rozhovor
- c) Čtení novin, blogu, článku na internetu – autor se mnou komunikuje
- d) Přemýšlení – komunikuji sám se sebou

2. úkol: Komunikují mezi sebou všechny živé organismy?

- a) Ano
- b) Ne

3. úkol: Mají neslyšící a sluchově postižení právo zvolit si při výuce, komunikaci s úřady apod. systém komunikace, který je jim nejbližší? Český znakový jazyk, simultánní přepis apod.?

- a) Ano
- b) Ne

4. úkol: Tlumočnicko do českého znakového jazyka je podle zákona:

- a) Soused nebo někdo z rodiny, kdo pomáhá neslyšícím s komunikací
- b) Profesionál, který musí dodržovat přísné zásady a je vázán mlčenlivostí
- c) Kdokoliv, kdo umí znakový jazyk

5. úkol: Je pro neslyšící rodným jazykem český znakový jazyk?

- a) Ano
- b) Ne

D. 6. SLOVNÍČEK POJMŮ

Komunikace = jednání, jehož cílem je přenos sdělení jedné či více osobám

- anglicky *communication*
- z latinského slova *communicare* (sdílet) a také od slova *communis* (společný)

Verbální komunikace = slovní komunikace

- anglicky *verbal communication*

Neverbální komunikace = mimoslovní komunikace

- anglicky *nonverbal communication*

Paraverbální komunikace = práce s hlasem – hlasitost, zabarvení hlasu, intonace, tempo řeči, emoce

- anglicky *paraverbal communication*

Haptika = doteky

- anglicky *touch*

Kinezika = gesta těla

- anglicky *gesture*

Oční kontakt = fixování očí

- anglicky *eye contact*

Proxemika = vzdálenost komunikujících

- anglicky *distance of persons*

Posturika = postoj celého těla

- anglicky *full body posture*

Intrapersonální komunikace = vnitřní (komunikuji sám se sebou)

- anglicky *intrapersonal communication*

Interpersonální komunikace = 2 a více lidí

- anglicky *interpersonal communication*

Skupinová komunikace = mezi více lidmi

- anglicky *group communication*

Masová komunikace = skrze prostředníka – např. médium

- anglicky *mass communication*

Symetrická komunikace = mezi kolegy, přáteli – jsou si rovni

- anglicky *symmetric communication*

Asymetrická komunikace = mezi učitelem a žákem, podřízeným a nadřízeným – nejsou si rovni

- anglicky *asymmetric communication*

Komunikační proces = proces, při kterém dochází ke komunikaci, tedy k předání informace

- anglicky *communication process*

Přenos sdělení = obsah komunikace

Komunikátor = vysílá informace

Recipient = přijímá informace

Nenásilná komunikace = přirozená, vcítění se do druhého

- anglicky *nonviolent communication*

Etický kodex tlumočnicků = určuje práva a povinnosti tlumočnicků při výkonu jejich profese

OBSAH

A. NOVÁ A STARÁ MÉDIA	3
A. 1. MÉDIA	4
A. 2. FUNKCE MÉDIÍ	5
A. 3. MASMÉDIA	6
A. 4. NOVÁ MÉDIA	8
A. 5. RIZIKA NOVÝCH MÉDIÍ – ZÁVISLOSTI	10
A. 6. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST	13
A. 7. SLOVNÍČEK POJMŮ	15
B. KNIHOVNA – MÍSTO NEJEN DIGITÁLNÍHO BEZPEČÍ	17
B. 1. KNIHOVNY V HISTORII	18
B. 2. TYPY KNIHOVEN	20
B. 3. SLUŽBY KNIHOVEN	21
B. 4. SEZNAM KNIHOVEN	22
B. 5. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST	24
B. 6. SLOVNÍČEK POJMŮ	25
C. DESATERO BEZPEČNOSTI NA INTERNETU	27
C. 1. DIGITÁLNÍ STOPA	28
C. 2. DESATERO ZÁSAD BEZPEČNOSTI NA INTERNETU	32
C. 3. RIZIKA INTERNETU – KYBERŠIKANA	34
C. 4. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST	37
C. 5. SLOVNÍČEK POJMŮ	39
D. KOMUNIKACE	41
D. 1. KOMUNIKACE	42
D. 2. KOMUNIKAČNÍ SYSTÉMY NESLYŠÍCÍCH	44
D. 3. KOMUNIKAČNÍ PRÁVA	45
D. 4. TLUMOČNICKÉ SLUŽBY	47
D. 5. ZÁKONY NA VAŠÍ STRANĚ	48
D. 5. SOUHRNNÉ OPAKOVÁNÍ – PRACOVNÍ LIST	51
D. 6. SLOVNÍČEK POJMŮ	52

Pracovní sešit se slovníčkem je nedílnou součástí nového vzdělávacího programu „Média a informační bezpečnost pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (neslyšící, osoby se sluchovým postižením)“, který je vytvořen v rámci projektu financovaného z OP VVV:

„Informace pro rozvoj demokratické společnosti“,
reg. č. CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/000818

autor: Hana Talli Hlubučková, Barbora Jaburková a kol.

INFORMACE
PRO ROZVOJ
DEMOKRATICKÉ
SPOLEČNOSTI

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

